16/11 '54.

Indonesische Documentatie Dienst

VAN

A. N. P.-ANETA

's-GRAVENHAGE

KONINKLIJK INSTITUUT VOOR TAAL-, LAND- & VOLKENKUNDE
v. Gaelenstraat 14
's-Gravenhage

's-Gravenhage, 15 November 1954

Serie IX No: 44 Pag. 584

INHOUDSOPGAVE:

Persoverzicht Noord-Sumatra	Pag.	585
Het Indonesisch taalcongres in Medan	"	586 - 587
Het Indonesisch taalcongres (2)	"	588 - 589
Conferentie met desabestuurders	"	589
Sjamsuddin over de PIR en het kabinet	"	590
Parlementair weekoverzicht	"	591
Binnenlands weekoverzicht	"	591 - 592
Persoverzicht Noord-Sumatra	"	592 - 593
Terreur in het Tjiamische	"	593
Financieel/economisch weekoverzicht	"	594 - 595

Persoverzicht Noord-Sumatra

MEDAN, 30 October (P.I.Aneta) - Het bezoek van president Soekarno en het taalcongres stonden de afgelopen dagen uiteraard in het middelpunt van de belangstelling der Medanse pers, al werd het nieuws over deze locale evenementen in sommige bladen nog op de achtergrond gedrongen door de ontwikkelingen rondom de herschikking van het kabinet. Aan de politieke crisis in Djakarta werden heel wat commentaren gewijd, waarin druk werd gespeculeerd over de kansen van versterking c.q. val der huidige regering.

"Tangkas"

De redevoeringen tijdens de massameeting bij het presidentiële bezoek werden alleen door Tangkas in een hoofdartikel besproken. Dit blad is van mening, dat de oproep tot eenheid beter tot de leiders dan tot het volk kan worden gericht, en dan in de eerste plaats tot de leiders, die er slechts op uit zijn zetels te veroveren. De leiders moeten eens leren ervoor te zorgen, dat het volk elke dag verzekerd is van zijn bordje rijst, vindt Tangkas.

"Pendorong"

Ook Pendorong wijdde een hoofdartikel aan de massameeting. Dit had echter uitsluitend betrekking op de arrestatie van drie personen en het in beslag nemen van de spandoeken, welke zij droegen. De gearresteerden waren leden van de vakvereniging Sebda en de organisatie vanoudstrijders Perbebsi; de spandoeken eisten een snelle uitvoering van het onlangs bekend gemaakte besluit tot overplaatsing van Medans burgemeester, de heer Djalaluddin. Pendorong komt op voor de gearresteerden in een lang artikel, waarin wordt betoogd, dat er in het geheel geen verbod was uitgevaardigd voor het meevoeren van posters, die een politieke eis van het volk naar voren brengen. Dit was volgens Pendorong de enige gelegenheid deze eis tot uitdrukking te brengen, want er bestaat noch in de provincie Noord-Sumatra noch in de stad Medan een volksvertegenwoordigende raad. President Soekarno legde er de nadruk op, dat we progressief moeten blijven denken. Daarom acht Pendorong deze arrestaties en beslaglegging niet gepast en het blad concludeert, dat de drie personen spoedig moeten worden vrijgelaten en gerehabiliteerd.

"Mimbar Umum"

In verband met het presidentiële bezoek meldt Mimbar Umum nog, dat de dames Berty Salim Siregar en N.Ratumbuisang van het Medanse comité tegen het tweede huwelijk van de president (Panitia Penuntut Perkawinan Presiden dengan Njonja Hartini) Woensdagochtend een bezoek brachten aan de gouverneur van Noord-Sumatra, mr S.M.Amin. Zij vroegen om een audiëntie bij mevrouw Fatmawati Soekarno, waarop gouverneur Amin antwoordde dit moeilijk te kunnen regelen gezien de korte duur van het bezoek en het bezette programma. Desgevraagd deelde mr Amin mede geen geloof te hechten aan het in twee Medanse bladen gepubliceerde bericht, dat de door beide dames vertegenwoordigde commissie een werktuig van Masjumi en PSI zou zijn. Mevrouw Berty Salim Siregar zal nu volgens het blad een aanklacht indienen tegen beide bladen.

"Lembaga"

Aan de vooravond van het taalcongres schreef Lembaga dat Medan wel de geschiktste plaats is voor deze conferentie, daar de eenheidstaal hier het meest verbreid is in het dagelijkse verkeer. De bahasa Indonesia is gegroeid uit het Maleis, en de Oostkust heeft door de geschiedenis heen steeds nauwe banden gehad met Malakka en de Riouw-eilanden. Het blad sprak de hoop uit, dat het congres erin zal slagen de voornaamste beginselen te formuleren voor de verdere ontwikkeling van het Indonesisch.

"Mestika"

Mestika wees op de vooruitgang van het Indonesisch, dat voor de oorlog nog een taal voor de lagere klassen was en nu in de gehele archipel wordt gebruikt en begrepen. Niet alle Aziatische landen zijn zo ver: in Pakistan, India en de Philippijnen is het Engels nog steeds de officiële taal. Arabië, China en Japan hebben wel eigen talen, maar niet in Latijnse karakters, zodat het schrijven veeltijd vergt. Indonesië verkeert dus in een gunstige positie. Het gaat er thans om de eenheidstaal te vervolmaken en Mestika wenst het congres in deze veel succes toe.

Het Indonesische taalcongres in Medan

MEDAN, 31 October (P.I.Aneta) - Het Indonesische taalcongres, dat Donderdag in Medan door president Soekarno werd geopend, hield Vrijdagmorgen zijn eerste plenaire vergadering, waarop bij acclamatie mr Mahadi van de juridische faculteit van de Universiteit van Noord-Sumatrain Medan tot voorzitter werd gekozen.

Tot eerste en tweede vice-voorzitter werden resp. dr Sofjan van de medische faculteit van de Universiteit Noord-Sumatra en prof. dr Prijana van de literaire faculteit van de Universiteit in Djakarta gekozen. Al dadelijk ontwikkelde zich een heftig debat over het lidmaatschap en het stemrecht van de congressisten. Het voorstel van de congres-leiding om aan de organisaties twintig stemmen te geven, de enkelingen elk een stem met een maximum van 30 stemmen voor elke provincie en de ministeries elk vijf stemmen, werd door de vergadering afgestemd in het bijzonder door de congressisten afkomstig uit Noord-Sumatra.

Voorzitter mr Mahadi argumenteerde, dat indien er geen maximum van 30 wordt bepaald voor elke provincie het congres door de congressisten uit Noord-Sumatra zal worden beheerst, daar zij van alle provincies het sterkst is vertegenwoordigd.

Daar er terzake geen overeenstemming werd bereikt diende de voorzitter tenslotte een compromis-voorstel in, inhoudende dat de vergaderingen in een sfeer van overleg en broederlijke gezindheid worden gehouden, waarbij zoveel mogelijk het stemmen vermeden zal worden. Mocht er in urgente gevallen toch gestemd worden, dan zal het stemrecht van enkelingen, met inbegrip van de geleerden, gelijkwaardig zijn aan dat der organisaties.

De tweede plenaire vergadering

In tegenstelling tot de gespannen sfeer op de eerste plenaire zitting op Vrijdagmorgen droeg de tweede plenaire vergadering op Vrijdagmiddag een vrolijk karakter, in het bijzonder door de schermutseling tussen de prae-adviseurs Madong Lubis (onderwijzer) en Djamaluddin Adi Negoro (directeur-hoofdredacteur van P.I.Aneta).

De aanwezigen barstten in een schaterlach uit, toen Madong Lubis in zijn rede een boodschap richtte tot de journalisten waarin hij het advies gaf te beginnen met de Indonesische grammatica te bestuderen.

Volgens Madong Lubis respecteren de Indonesische journalisten de grammatica van de Indonesische taal niet. Ze verkrachten het Indonesisch. De journalisten, aldus Madong Lubis voorts, zijn er vlug bij om termen te bezigen die de Indonesische taal niet erkent.

Adinegoro, die van repliek diende, erkende de gebreken van de huidige journalisten, doch verklaarde, dat deze niet slechts bij journalisten voorkomen.

Als voorbeeld bracht hij naar voren, het taalgebruik van een onderwijzer in de Indonesische taal bij het uitspreken van een welkomstrede bij het bezoek van de minister van opvoeding, onderwijs en cultuur onlangs aan de Kleine Sundaeilanden tot welk gezelschap Adinegoro zelf behoorde. Deze onderwijzer in de Indonesische taal, aldus Adinegoro, bezigde in zijn rede de woorden "menteri PPK Mohammad Yamin, dengan Ibunja" (minister van O.O. & E. en zijn moeder). De onderwijzer bedoelde hiermede "Ibu Yamin" (mevrouw Yamin).

Algemene beschouwingen

Op de algemene beschouwingen, die Vrijdagavond werden gehouden, werd het woord gevoerd door verscheidene personen.

A.Rahim Pohen stelde het congres voor om het Arabische alphabet niet te verwaarlozen, aangezien dit alphabet nog steeds in de samenleving leeft.

Bahrum Rangkuti bracht naar voren, dat de Indonesische dichters een belangrijke rol spelen bij de groei van het Indonesisch. Als voorbeeld noemde hij de overleden dichter Chairil Anwar, die bijna ten dode gedoemde termen nieuw leven heeft ingeblazen.

Derhalve stelde hij voor, dat het volgende congres deze groep niet zal verontachtzamen en deze groep ook om prae-adviezen zal verzoeken. De veronachtzaming van deze groep door het huidige congres-comité heeft zeer teleurgesteld.

Sjamsuddin Rasad van Medan verzocht het congres om aandacht te besteden aan officiële uitlatingen van autoriteiten om te voorkomen, dat woorden worden gebezigd, die "niet aangenaam zijn om te horen".

Als voorbeeld noemde spreker het gebruik van de woorden "engkau", "kamu" en "aku" door president Soekarno tijdens de opening van het congres op Vrijdag.

Deze

Deze woorden hebben een reactie doen ontstaan in de Noord-Sumatraanse samenleving, aldus Sjamsuddin Rasad.

Tengku Hasjim stemde in met het prae-advies van prof. dr Prijana om nieuwe letters te creëeren, aangezien het Latijnse alphabet onvolledig is voor het Indonesische gebruik.

Een unieke opvatting werd door Manbaratjula uit Malang naar voren gebracht. Deze vroeg naar de bedoeling van het congres. Volgens hem bestaat er nog geen Indonesische taal. Er bestaat volgens Manbaratjula tot nu toe nog geen definitie voor de Indonesische taal, ook niet in de grondwet. Derhalve vroeg spreker het congres een definitie te geven van wat de Indonesische taal is.

Causerieën.

De derde plenaire vergadering van het congres op Zaterdag werd geheel gewijd aan het aanhoren van lezingen, die buitenlandse gasten hielden.

De Utrechtse hoogleraar, prof. dr A. Teeuw, die door de Indonesische regering voor het taalcongres is uitgenodigd, hield een lezing, die de titel droeg "De waardering van de wereld voor de Indonesische literatuur". Deze lezing trok grote belangstelling. Prof. Teeuw verklaarde ondermeer, dat tot nu toe nog niet gesproken kan worden van het bestaan van een waardering door de wereld van de Indonesische literatuur. Mogelijk bestaat er een waardering op basis van belangstelling en wetenschap. De enige weg om de belangstelling van de wereld voor de Indonesische literatuur te trekken, is de belangrijkste producten van de Indonesische literatuur te vertalen in een of meer wereldtalen, bijv. het Engels, Russisch, Chinees en Spaans, en ze te verspreiden. Deze vertalingen dienen verzorgd te worden door Indonesiers, of door instellingen, die financiele steun krijgen van de Indonesische regering. De vertalingen dienen een hoog literair peil te hebben. De beste in dit opzicht te bewandelen weg is de samenwerking tussen een buitenlander, die het Engels machtig is, en een Indonesisch deskundige. Het is zeer belangrijk, dat proza-stukken worden vertaald. Het vertalen van poezie is moeilijk te entameren, daar deze o.m. afhankelijk is van de aanwezigheid van competente en kundige vertalers. Volgens een relatieve maatstaf zijn er thans maar zeer weinig gedeelten uit de Indonesische literatuur, die recht hebben op een plaats in de geschiedenis van de wereld-literatuur , die de aandacht zullen trekken van de gehele mensheid, te allen tijde en overal. Misschien komen enige gedichten van Chairil Anwar en Amir Hamzah en mogelijk ook een of twee verhalen van Pramudya Ananta Tur en misschien ook nog zijn roman "Keluarga Gerilja (het guerilla-gezin) hiervoor in aanmerking, aldus prof. Teeuw, die voorts zei, dat de belangrijkste literaire taak in deze twintigste eeuw ligt in de richting van de creatie van een universele menselijke solidariteit. De Indonesische taal in het bijzonder kan hiervoor een belangrijke bijdrage leveren, gelet op de bijzondere aard van het Indonesisch, het aantal gebruikers, de omstandigheden, waarin deze taal en haar literatuur zich ontwikkelen. De wereld heeft het recht op de hoogte te zijn van de Indonesische bijdrage voor de strijd van de mensheid op het gebied van de artistieke creatie en het leggen van universele grondslagen voor de mensheid, aldus prof. dr. A.Teeuw.

Het Indonesische taalcongres

MEDAN, 2 November (P.I.Aneta) - De sectie voor de spelling en de grammatica heeft met betrekking tot de grondslag van de Indonesische taal een formulering aangenomen, die echter een "minderheidsnota" uitlokte van Achdiat K.Mihardja van Djakarta.

De betwiste formulering luidde: "Het Indonesische taalcongres is van mening, dat de Indonesische taal is ontstaan en gebaseerd uit en op de Maleise taal".

Achdijat K.Mihardjac.s. waren van mening, dat deze formulering gevaarlijke symptomen bevat voor de ontwikkeling van de Indonesische taal en provincialistische gevoelens opwekt.

Amir Hamzah Nasution uit Noord-Sumatra, die de formulering naar voren bracht, diende Achdijat K.Mihardja op heftige wijze vanrepliek en verklaarde ondermeer, dat de formulering niet gevaarlijk is, tenzij het congres haarzelf gevaarlijk maakt.

Toen de kwestie aan de plenaire vergadering van het congres werd voorgelegd, ontstond een gespannen sfeer tussen de voor- en tegenstanders van de formulering.

Achdijat K.Mihardja, die zijn "minderheidsnota" toelichtte, verklaarde ondermeer, dat indien het voorstel van Amir Hamzah Nasution door het congres zou worden aangenomen, honderden producten van Indonesische literatoren, die door de Balai Pustaka (Volkslectuur) zijn uitgegeven, van geen waarde meer zijn, aangezien deze werken geschreven zijn in het Indonesisch, dat, inderdaad uit het Maleis is ontstaan, doch niet gebonden is aan de grondslagen hiervan, maar integendeel zich aanpast aan de moderne taalkundige ontwikkeling.

Tenslotte werd op voorstel van de congres-voorzitter een commissie ad-hoc gevormd ter verbetering van de formulering teneinde de vrees van de ondertekenaars van de minderheidsnota weg te nemen.

Een nieuwe gespannen sfeer ontstond toen T.Sjahril (voorzitter van de sectie voor de Indonesische taalin haar verband met pers en radio) de ontwerp-resolutie van zijn sectie voorlas, waarin de volgende zin voorkwam: "Voor de pers en radio is het normatieve karakter van de grammatica niet absoluut".

Een groep onderwijzers onder leiding van Madong Lubis en ook Amir Hamzah Nasutionverwierp deze zin met als argument, dat het verlenen van vrijheid aan de journalisten om van de grammatica af te wijken "taal-despotisme" is, dat "taal-anarchisme" kan doen ontstaan.

Een onderwijzer in de Indonesische taal voegde hieraan toe, dat hij zich voor zijn klas vaak in het nauw gedreven voelt wanneer zijn leerlingen vragen, waarom de taal van de pers anders is dan de taal, die hen wordt onderwezen.

Om zich uit deze moeilijke situatie te redden, aldus de onderwijzer, geeft hij dan als antwoord, dat "de Indonesische journalisten qua peil ver beneden hun buitenlandse collega's staan".

Amir Hamzah Nasution vroeg, of de journalisten in landen, die reeds vooruit zijn, zich ook van een taal bedienen, die van de grammatica afwijkt.

Het congres dient dit eerst te weten, voordat het zijn houding bepaalt ten aanzien van de bewuste zin, aldus Amir Hamzah Nasution.

Mohammad Said

De rapporteur van de betrokken sectie, Mohammad Said antwoordde in zijntoelichting, dat ookin de Westerse landen men van taalnormen afwijkt. Derhalve ziet men in de Westerse kranten vaak "headlines" van berichten, die in korte bewoordingen zijn geschreven om de aandacht van de lezers te trekken, naast andere factoren als ruimte-bezuiniging en tijdsbesparing.

Voorts verklaarde Mohammad Said, dat het gewenst is, dat menniet steeds "absoluut" is, want anders moeten de onderwijzers vermoedelijk ookconsequent zijn ten aanzien van het taal gebruik in de dagelijkse omgang, bijv. bij koffie-stalletjes, waar zij dan overeenkomstig de grammatica dienen te spreken.

Tenslotte werd het voorstel aangenomen om een commissie ad-hoc samen te stellen, die tot taak heeft een kleine verbetering in de formulering aan te brengen, teneinde niet de indrukte doen ontstaan, dat de journalisten opzettelijk van de grammatica afwijken.

Sluiting

Het congres werd Dinsdagavond officieel door de minister van opvoeding, onderwijs en cultuur, mr Muhammad Yamin, gesloten.

De sluitingsplechtigheid werd ondermeer opgeluisterd met zang- en dans-opvoeringen.

In zijn sluitingsrede uitte minister Yamin ondermeer zijn dank aan de buitenlandse gasten, die het congres hebben bijgewoond.

Conferentie met desabestuurders

BANDUNG, 3 November (P.I.Aneta) - Het waarnemend desa-hoofd tevens vice-voorzitter van het bestuurscollege voor West-Java, de heer M.Sape'i, heeft met enkele afdelingshoofden van het secretariaat der provincie, een bezoek van ruim anderhalve maand gebracht aan de 19 regentschapshoofdplaatsen in dit gewest. In elke hoofdplaats werd een conferentie belegd met de desahoofden, de leden van de regentschapsraad, bestuursambtenaren, diensthoofden en voorts militaire en politie-autoriteiten in het betrokken regentschap. Op deze conferentie gaf de heer Sape'i een uiteenzetting van "de strijd, die men op het ogenblik in West-Java en in andere provincies nog voert voor het verkrijgen van volledige autonomie" en "andere actuele problemen, waaraan men vooral in de daerahs aandacht dient te schenken, teneinde dichter te kunnen komen bij het nationale ideaal: volkswelvaart en volkswelzijn".

Wat betreft de autonomie, zei de heer Sape'i, dat door de voorlopige grondwet is gegarandeerd, dat alle daerahs in Indonesië over volledige autonomie zullen beschikken. Deze garantie moet echter nog in de praktijk verwezenlijkt worden. Hiervoor dienen niet alleen eisen te worden gericht tot de regering, doch dient het volk vooral te worden voorgelicht omtrent het wezen van de autonomie. Het volk in de daerahs, de functionarissen van overheidsinstanties inbegrepen, dient in de eerste plaats "autonomy-minded" te zijn. Men dient er van overtuigd te zijn, dat autonomie een der middelen en wellicht zelfs het geschiktste middel is om volkswelvaart en volkswelzijn te verwerven, aldus de heer Sape'i.

Vreemd kapitaal

Spreker zei, dat men zich in de desa's niet uitsluitend met de politiek dient te bemoeien, doch dat men vooral de grootste aandacht moet schenken aan economische problemen. In dit verband gaf hij een uiteenzetting over de positie van door buitenlanders beheerd kapitaal in de huidige Indonesische economie. Er zijn volgens de heer Sape'i twee soorten buitenlands kapitaal: a) het Westerse kapitaal, dat gemakkelijk is te controleren en b) Chinees en ander soort kapitaal, dat haast onmogelijk is te controleren. Het te controleren Westerse kapitaal, dat voornamelijk geinvesteerd is in cultuurondernemingen, mijnen etc., is over het algemeen voordelig voor de Indonesische staat. Wat dit soort kapitaal betreft, dienen volgens spreker maatregelen - zoals het vaststellen van belastingen etc., - uitsluitend te worden overgelaten aan de regering.

Maar het "Oosterse vreemde kapitaal, dat voornamelijk in handen is van Chinezen" dient volgens de heer Sape'i fel te worden bestreden, omdat dit kapitaal zeer nadelige invloeden heeft op de economie van het volk. Dit kapitaal is immers niet te controleren en levert geen voordelen op voor de maatschappij. Het maakt zich bovendien vaak schuldig aan belastingontduikingen, corruptie, "idjon"-practijken enz.

"Wij zijn helemaal niet anti-Chinees, maar het is onze taak hun praktijken en hun systeem van werken op economisch terrein te bestrijden. Wij moeten dit doen uitsluitend binnen de grenzen van het recht, omdat Indonesië immers een rechtsstaat is. De strijd tegen het Oosterse vreemde kapitaal is vanzelfsprekend geen gemakkelijke strijd, doch een strijd, die misschien tientallen jaren zal moeten duren", aldus de heer Sape'i.

Hij merkte in dit verband op, dat het coöperatiewezen het juiste middel is om ongewenste praktijken op economisch terrein effectief te bestrijden. De heer Sape'i deed een beroep op de desabestuurders, om in hun desa's het initiatief te nemen voor het verwezenlijken van de idealen van vice-president Hatta: op coöperatieve basis een economie te scheppen, waardoor volkswelvaart en volkswelzijn beter kunnen worden gewaarborgd.

Sjamsuddin over de PIR en het kabinet

MEDAN, 2 November (P.I.Aneta) - In een onderhoud met P.I.Aneta's speciale correspondent bij het Indonesische taalcongres in Medan, verklaarde Sjamsuddin Sutan Makmur, lid van de partijraad tevens lid van de fractie van de PIR-Tadjuddin Noor, dat er tussen de originele PIR en die van mr Wongsonegoro in feite geen principiële verschillen bestaan.

Geen van beide groeperingen wijkt van de partijgrondslag af. Slechts aangezien mr Wongsonegoro zijn zetel in het kabinet wenste te behouden, is de scheuring in de PIR ontstaan, aldus Sjamsuddin Sutan Makmur.

Op de vraag of er, wanneer toch geen principiële verschillen bestaan, de beide groeperingen weer herenigd kunnen worden, wees Sjamsuddin Sutan Makmur op de pogingen die de PIR Oost-Java heeft ondernomen, doch naar zijn mening zouden zulke pogingen slechtsweinig kans van slagen hebben.

Het kabinet

Over de berichten, dat de regeringspartijen die de regering steunen voornemens zijn om de zetels van non-actieve leden van het parlement, door nieuwe leden te laten bezetten om de meerderheid in het parlement te verzekeren, verklaarde Sjamsuddin, dat hij betwijfelde of de betrokken ministers tot zulk een offer bereid zullen zijn. Bovendien meende Sjamsuddin Sutan Makmur, dat zulke pogingen er op wijzen, dat de regering zich niet "safe" voelt, ondanks de mogelijkheid, dat de reshuffle doorgevoerd zal kunnen worden.

Indien het kabinet toch een reshuffle zal weten door te voeren zal dit kabinet toch niet lang bestaan en zal zijn val slechts een kwestie van tijd zijn, aldus Sjamsuddin.

Het behouden van het huidige kabinet strookt volgens Sjamsuddin niet meer met de opdracht van de president, aangezien aan de formateur mr Wongsonegoro de opdracht werd gegeven om een kabinet te vormen op brede basis met ruime steun van het parlement.

Aan het blad "Mimbar Umum" verklaarde mr Sjamsuddin Sutan Makmur, dat het kabinet, dat thans zeer labiel is zal vallen, vooral wanneer het parlement de Haagse protocollen zal bespreken, aangezien de regeringspartijen, die bij de KSP zijn aangesloten het niet eens zijn met de resultaten der Indonesische delegatie onder leiding van de PNI (Soenarjo-Iskaq).

Prof. Abidin

Aan P.I.Aneta's correspondent in Singaradja, verklaarde de minister van arbeid, prof. Abidin, tijdens een bezoek aan deze stad ter bijwoning van de tweede conferentie van de Partai Buruh afdeling Singaradja, dat hij het eens kan zijn met een val van het kabinet, als dit maar op parlementaire wijze gebeurt door een motie van wantrouwen.

Indien de ontbinding van het kabinet slechts op partijbelangen berust, zou dit zeer nadelig zijn, aldus prof. Abidin.

Parlementair weekoverzicht

DJAKARTA, 7 Nov. (P.I.Aneta)-Nadat Maandag de afdelingen bijeen waren gekomen ter behandeling van een drietal wetsontwerpen, kwam Dinsdagmorgen aan de orde de voortzetting van de debatten over de motie-Yunan Nasution cs. over de verkiezingen van de leden der provinciale raden en voorts over een zo spoedig mogelijk te houden verkiezing voor de Djakartase gemeenteraad. Wat het eerste gedeelte der motie betreft zij hier opgemerkt, dat een wetsontwerp betrekking hebbende op deze materie bereids bij het parlement werd ingediend en ongeveer twee weken geleden reeds de afdelingen heeft gepasseerd. De enige spreker in tweede termijn de heer Peris Pardede van de PKI deed in zijn beschouwing de motie-ondertekenaars dan ook de suggestie aan de hand de tekst van het eerste deel van de motie te wijzigen. Daar de motie-ondertekenaars het woord niet meer vroegen, werd aan de regering gelegenheid gegeven haar standpunt kenbaar te maken. De regering vroeg uitstel voor het houden van dit regeringsantwoord. Nog nader zal worden bepaald, wanneer een en ander plaats heeft. De procedure stelt dan de motie-ondertekenaars nog in de gelegenheid om eventuele wijzigingen in de tekst aan te brengen, waarna onmiddellijk tot stemming zal worden overgegaan.

Woensdagmorgen begonnen de debatten in tweede termijn over het wetsvoorstel tot het aanbrengen van wijzigingen in de wet op de Bank Indonesia. Achtereenvolgens voerden het woord de leden R.M.Margono Djojohadikusumo (partijloos), mr Jusuf Wibisono (Masjumi), Jusuf Muda Dalam (PNI) en Hutomo Supardan (PKI). De eerste en de laatste spreker leverden critiek op het wetsontwerp, terwijl de PNI-spreker verklaarde, dat zijn fractie voor het wetsontwerp zou stemmen. Mr Wibisono beperkte zich tot het stellen van enkele technische vragen. Eerste spreker, de heer Margono, zette ondermeer uiteen, dat het verlenen van de NV-status aan het bijkantoor te Amsterdam (een der voorgestelde wijzigingen) niet nodig was. Uitvoerig ging spreker op deze materie in om tenslotte tot de conclusie te komen, dat de regering beter zou doen, dit gehele wetsontwerp aan te houden, totdat de wet betrekking hebbende op artikel 36 lid 2 van de Bank Indonesia-wet bij het Parlement zou zijn ingediend. (Artikel 36 lid 2 behandelt de splitsing van het commerciële bankbedrijf en het circulatiebankbedrijf).

Deze splitsing dient binnen een bepaalde tijd bij wet te geschieden.

Vrijdagmorgen zouden de sprekers door de minister van financiën worden beantwoord.

Aangezien de regering nog niet gereed was met dit antwoord, werd door de minister van financiën, dr Ong Eng Die, uitstel verzocht. Besloten werd, dat nog nader zal worden vastgesteld, wanneer het regeringsantwoord zal worden uitgesproken.

Voordat de zitting van Vrijdag met de vastgestelde agenda begon, werd door de voorzitter, mr Sartono, in een korte toespraak, welke staande door de parlementsleden en publiek werd aangehoord, het heengaan herdacht van Hadji Agus Salim.

De PRN-fractie tot voor kort tien leden tellende is uitgebreid tot 14 door toetreding van Gusti Djohan (ex-partijloos), Ph.Sinaga (ex-partijloos), mevrouw A.Waroh (ex-partijloos) en Nerus Ginting Suka (ex-fraksi Demokrat). Van deze 14 leden zijn er 13 actief en een non-actief nl. mr Djody Gondokusumo, de minister van justitie. De groep partijlozen omvat thans 13 parlementsleden, terwijl de Fraksi Demokrat 8 leden telt.

Door het parlementslid S.Narto Muljohadipramudjo (Masjumi) cs. is een verzoek gedaan een interpellatie te mogen houden over het beleid van de regeringscoördinator in de Noord-Sumatraanse oliebedrijven.

Binnenlands weekoverzicht

DJAKARTA, 7 November (PIA) - De regering heeft de voorstellen tot herschikking en verbetering van het kabinet, welke de herschikkingscommissie na twee weken vergaderen had ingediend, goedgekeurd. De belangrijkste mutaties zijn wel deze: de PNI stelt het ministerie van economische zaken beschikbaar voor een andere partij. De NahdatulUlama krijgt de portefeuille van binnenlandse zaken, maar levert die van agrarische zaken in. Het ministerie van verbindingen komt aan de PNI.

Prof. Roosseno van PIR-Wongsonegoro, de voormalige minister van verbindingen, is voorgedragen voor de portefeuille van economische zaken, Siradjuddin Abbas voor de vervulling van de post "staatswelzijn". Een der candidaten voor de portefeuille

van

van verbindingen is ir Ukar Bratakusuma, directeur van de Banka Tin Mijnen, een der candidaten voor binnenlandse zaken mr Sunarjo, thans een hooggeplaatst functionarisop het ministerie van godsdienstzaken. Intussen is thans het wachten op de PSII, de partij, welke tezamen met de Nahdatul Ulama en de Perti de "Liga Muslimin" vormt. De vertegenwoordiger van de PSII verliet deze week / i vergaderingen van de herschikkingscommissie. Aan de partij was in een eerdere conceptie de portefeuille van economische zaken toegezegd. In de loop van de volgende week zal het hoofdbestuur der partij zijn standpunt ten aanzien van de regering bepalen in het licht der jongsteontwikkelingen./een der

Het Nederlandse ministerie van buitenlandse zaken heeft in een officiële mededeling een opsomming gegeven van berichten uit volledig betrouwbare bronnen omtrent ernstige mishandelingen waaraan arrestanten die weigerden de hun door de Indonesische politie voorgehouden verklaringen te ondertekenen zijn blootgesteld geweest, waarop in Djakartade djaksa tinggi ondermeer verklaarde, dat naar zijn mening berichten over mishandelingen op fantasie moeten berusten. Hij zeidegeen klachten van ge arresteerden ontvangen te hebben, hoewel de mogelijkheid tot het indienen daarvan bestaat. Zowelpremier Nehru van India, als de premiers van Ceylon en Pakistan, hebben deze week officieel bekend gemaakt, dat zij in December naar Indonesië zullen komen ter bijwoning van de tweede conferentie van Colombolanden, welke aan de in Februari van het volgend jaar te Bandung te houden Afro-Aziatische conferentie voorafgaat.

Geheel Indonesië ontving met droefheid Vrijdagmiddag het bericht van het overlijden van Hadji Agus Salim, een der grootste leiders, een goed mens en een groot Republikeins voorganger, zoals de voorzitter van het parlement, mr Sartono, in een herdenkingsrede zeide.

Persoverzicht Noord-Sumatra

MEDAN, 6 November (P.I.Anta)- Bij het bezoek van president Soekarno aan Medan heeft de politie enkele posters in beslag genomen, waaronder enige, waarop het ontslag van de Medanse burgemeester werd geeist.

"Pendorong"

Het communistische blad "Pendorong" tekent hiertegen protest aan. Hetblad wijst er op, dat president Soekarno zichzelf heeft uitgesproken voor een progessief bewind en dat deze inbeslagname daarmede niet in overeenstemming valt te brengen. Het blad wijst er op, dat er in Medan nog geen gemeenteraad is en dat de bevolking daarom de gelegenheid moet krijgen op andere wijze haar wensen naar voren te brengen. Zij mag zich daarbij ook richten tot president Soekarno, dieniet alleen staatshoofd is, maar ook een politieke figuur.

"Warta Berita"

"Warta Berita" wijst op het verschijnsel, dat vooralonder de huidige regering zeer veelparlementsleden steeds maar van fractie veranderen. Dit heeft een nadelige invloed in het parlement, daar de partij die de ene dag sterk is, de andere dag zwak kan zijn en omgekeerd. Ook krijgt men niet de indruk, dat de betrokken parlementsleden nu uit overtuiging handelen. De PNI heeft reeds de beschuldiging geuit, dat de kleine partijen in troebel water willen vissen. Warta Berita is echter van mening, dat deze beschuldiging beter gericht kan worden tegen de regeringspartijen, die nog niet zo lang geleden geprezen werden als ideale makkers om mee samen te werken. Dit alles is het gevolg van het zoeken naar persoonlijke winst. De enige oplossing lijkt het blad dan ook, dat het kabinet zijn mandaat teruggeeft en dat een zakenkabinet gevormd wordt.

"Lembaga"

De parlementsleden S.Narto, Amelz, mr Tjung Tin Yan, Ng.Meliala en mr A.Z. Abidin hebben bij de regering een voorstel tot interpellatie ingediend, waarin zij de regering om inlichtingen vragen over de situatie van de olievelden in Noord-Sumatra. Het blad Lembaga wijst er in dit verband op, dat de coördinator van de olievelden in Noord-Sumatra, mr Nirwono Judo, in totaal reeds zeven millioen rupiah heeft ontvangen voor de wederopbouw van deze olievelden. Waar de begroting van het

opbouwfonds

opbouwfonds voor Atjeh met zeven millioen rupiah verminderd is, terwijlgouverneur Amin kort geleden moest mededelen, dat de fondsen voor de voeding van de gevangenen in Atjeh en de veiligheidsoperaties aldaar uitgeput zijn, heeft mr Nirwono Judo dus niet te klagen. Lembaga acht het dan ook zeker verantwoord, dat de regering in het parlement verantwoording zal moeten afleggen van de besteding van deze gelden.

"Warta Berita"

"Warta Berita" wijst er op, dat steeds meer bedrijven en fabrieken genoodzaakt zijn hun bedrijven in te krimpen dan wel te sluiten omdat hun ruwe materialen uitgeput zijn. Minister Abidin heeft moeten toegeven, dat de werkloosheid toeneemt. De pogingen om buitenlands kapitaal aan te trekken zijn mislukt, terwijl daarentegen het aanwezige kapitaal Indonesië verlaat. De import van ruwe materialen is sterk beperkt omdat men de gouddekking op peil wilde brengen, doch als gevolg daarvan moeten thans allerlei fabrieken sluiten. Men loopt zodoende het gevaar van een toenemende werkloosheid, gepaard gaande aan prijsstijgingen, wat weer tot gevolg zal hebben, dat de onveiligheid zal toenemen. Tot een bepaalde grens kan men de bevolking zoet houden met redevoeringen en beloften, doch men zal niet kunnen blijven camoufleren, dat de zogenaamde progressieve maatregelen van het zogenaamde progressieve kabinet de bevolking weinig winst opleveren.

Terreur in Tjiamische

BANDUNG, 6 November (P.I.Aneta) In de afgelopen dagen is het Tjiamische verschillende malen het toneel geweest van terreur-acties, uitgevoerd door voor het merendeel zwaar bewapende en volledig uitgeruste benden. In totaal werden veertien personen gedood, vier zwaar gewond en vier ontvoerd. Over het lot van laatstgenoemden is niets bekend, doch gevreesd wordt, dat zij eveneens de dood hebben gevonden. De door de terroristen aangerichte schade, werd getaxeerd op ruim Rp. 72.000.-.

Het zwaarst getroffen werd de kampong Tjibaruja in het onderdistrict Tjiawibeuti, waar veertien mensen het levenlieten, toen de kampong door een bende van circa 150 man werd overrompeld. Vier mensen werden zwaargewond en twee desabewoners werden door de terroristen weggevoerd. De bende, welke onder leiding stond van zekere Rosid Ibrahim, legde voorts vijf woningen in de as, na deze eerst te hebben geplunderd. In totaal werd voor een bedrag van circa Rp. 25.000.- schade aangericht. De actie die werd uitgevoerd in de nacht van 2 op 3 November, duurde van 's avonds half negen tot ongeveer half vier in de ochtend.

Diezelfde nacht werden de eveneens in het Tjiamische gelegen kampongs Babakan Anjar en Tjipaku (desa Djatiliang - Parigi - Pangandaran) door een bende ter sterkte van twintig man aangevallen. Zekere Sukarna werd door de rebellen ontvoerd en vermoedelijk gedood. Vier huizen gingen in vlammen op. De aangerichte schade en de door de terroristen geroofde buit vertegenwoordigden een waarde van circa Rp. 41.338.-.

Tenslotte werd in de nacht van 3 op 4 November de kampong Tjibunar (desa Sukadjadi) door zes man bezocht. Er werd voor een bedrag van Rp. 6.115.- geplunderd. Zekere Suhanta werd door de opstandelingen uit zijn woning gehaald en weggevoerd. Ofschoon niet bekend is welk lot zijn deel is geworden, neemt men aan, dat ook dit slachtoffer door zijn overweldigers is gedood.

Financieel-economisch weekoverzicht

DJAKARTA, 7 November (P.I.Aneta) - De vraag wie bij de herschikking in het kabinet zou worden belast met de portefeuille van economische zaken, als opvolger van minister mr Iskaq Tjokrohadisurjo, heeft in handelskringen hoe actueel ook, de aandacht niet kunnen afwenden van de vraagstukken waar men zich in de praktijk nog tegenover gesteld ziet. Er is dan ook nauwelijks merkbaar gereageerd op het afkomen van de benoemingvan prof. ir Roosseno.

De grootste activiteit werd ook in de afgelopen week nog aan de dag gelegd in de textielsector.

Na de afkondiging van de nieuwe regeling op de import van textiel werden voor bepaalde soorten maximumprijzen vastgesteld, die werden gepubliceerd. De detaillisten werd opgedragen, deze prijslijsten zichtbaar in hun winkels op te hangen. Voorts kwam de overheid in enkele rayons reeds tot de erkenning van importeurs/grossiers, die als zodanig verplicht werden hun ingevoerde goederen via de centrale textielorganisatie aan de detailhandel te leveren, tegen de daartoe vastgestelde prijzen. In Djakarta werden, naar men in handelskringen verklaarde, twintig individuele importeurs en drie organisaties als zodanig erkend.

Onder de betrokkenen bleek men intussen nog allerminst tevreden te zijn met de nieuwe situatie. In brede kring is het overleg voortgezet, onderling en met de betrokken overheidsdiensten.

In regeringskringen verklaarde men in verband met de aan de dag getreden reacties slechts, zich er volkomen van bewust te zijn, dat elke maatregel uiteraard bij bepaalde categorieën van betrokkenen beroering wekt. Verder dat men geenszins verwachtte regelingen te kunnen treffen, die feilloos waren. Bovendien zou ook hiervoor de nodige tijd moeten worden genomen, voor en aleer zou kunnen worden vastgesteld, in hoeverre de maatregelen een gunstig resultaat afwierpen, dan wel aan hun doel zouden voorbijgaan.

Elke maatregel, zo zeide men, behoeft voor de uitvoering een apparaat van deskundigen. Vooral daar de overgangstijd, onmiddellijk volgend op de afkondiging, doorgaans een "vruchtbare periode" betekent voor minder gewenste en oirbare manipulaties. Deze zouden reeds meer ten gevolge hebben gehad, dat de prijzen na het treffen van controlerende regelingen, op de binnnelandse markten in eerste instantie juist stegen. Het zelfde komt thans voor bij de textiel. En zowel in overheids als in zakenkringen meende men ook in dit geval de oorzaak ondermeer te moeten zoeken in de ongewenste manipulaties van speculanten.

Men zeide zich in overheidskringen voorshands dan ook slechts te kunnen bepalen tot het vertrouwen en de hoop, dat aan de uitvoering van de laatste regeling volle medewerking zou worden verleend, zonder welke het beoogde doel zou worden gemist. Over de moeilijkheden die in de praktijk zouden blijken te rijzen, zou men op overheidsniveau steeds bereid zijn overleg te plegen.

Als het ware gestimuleerd door het overheidsinitiatief op het gebiedvan de textiel, kwamen inmiddels in Semarang kapokhandelaren, -producenten en -makelaars in vergadering bijeen om onder auspiciën van de kapokbond van Midden-Java de toestanden op hun terrein in beschouwing te nemen. Het overleg resulteerde in de samenstelling van een commissie van zeven man met de taak, de kapokprijzen binnen reële grenzen te houden. Ook in de kapoksector moesten onrustbarende prijsstijgingen worden geisgnaleerd en ook op dit gebied meenden de deskundigen de speculatieve handel als een der oorzaken te moeten zien. De gevormde commissie zal nu trachten, de productie, consumptie en handel in de juiste banen te leiden.

Van verschillende zijden gingen intussen ook in de afgelopen week weer stemmen op, die wezen op de slechter wordende economische situatie en die ontevredenheid te kennen gaven over de wijze, waarop werd gepoogd hierin verbetering te brengen. Verscheidene arbeidersorganisaties hadden hun stemmen gevoegd bij het koor, dat in de afgelopen maanden regelmatig aan het woord is geweest.

Namens de arbeiders werd ongerustheid uitgesproken over de toekomst. De organisaties wezen daarbijondermeer op het nog steeds heersende gebiek aan grond- en hulpstoffen voor diverse bedrijven, wat zij nog meenden te moeten toeschrijven aan de "onbevredigende" hantering van de import. De nodige bedrijven hadden hierdoor hun productie reeds moeten verminderen , of zelfs geheel moeten staken. Vele arbeiders waren ten gevolgehiervan brodeloos geworden. De overigen voelden het zwaard van Damocles als het ware dagelijks boven het hoofd hangen.

Aan de andere kant moesten echter voorvallen worden gesignaleerd, waarbij arbeiders het werk neerlegden, omdat zij meenden daarmede hun ontevredenheid tot uitdrukking te moeten brengen over het beleid in de bedrijven en diensten, waar zij waren tewerk gesteld.

Welk een schade stakingen kunnen aanrichten, dat ondervonden de afgelopen dagen de Britten en hun handelsrelaties, die toen in de acht Engelse havens de werkzaamheden eindelijk konden worden hervat, tot de conclusie moesten komen, dat zij voor enkele millioenen ponden sterling armer waren geworden.

Waarnemers in binnen- en buitenland spraken in publicaties mede daarom de vrees uit, dat de vicieuse cirkel moeilijk te doorbreken zou zijn, indien niet in de eerste instantie de productiecapaciteit werd opgevoerd en de stabilisatie van de situatie onder deskundige, zakelijke en reële leiding werd bewerkstelligd. "Een over welhaast onuitputtelijke rijkdommen beschikkend land als Indonesië, behoeft niet met een lege deviezenpot te zitten", aldus werd een der beschouwingen over de situatie in de archipel besloten.